

Horiuk, N. "Pensiina systema Ukrainy: problemy i perspektyvy" [The pension system of Ukraine: problems and prospects]. *Prohrama rozvytku finansovoho sektoru USAID/FINREP-II*, 2013.

Horiuk, N. "Pensiini fondy druhoho rinvnia - mizhnarodnyi dosvid i ioho znachennia dlia Ukrainy" [Second pillar pension funds - international experience and its significance for Ukraine]. *Prohrama rozvytku finansovoho sektoru USAID/FINREP-II*, 2013.

Koval, O. P. "Osoblyvosti pochatkovoho etapu zaprovadzhennia zahalnoobov'iazkovoї nakopychualnoi pensinoї systemy" [Features of the initial phase of the introduction of mandatory funded pension system]. *Finansy Ukrainy*, no. 6 (201): 75-83.

[Legal Act of Ukraine] (2009).

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon1.rada.gov.ua>

[Legal Act of Ukraine] (2011). <http://zakon.rada.gov.ua>

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://www.rada.gov.ua>

Pensiina reforma v Ukraini: napriamky realizatsii [Pension Reform in Ukraine : trends realization]. : Instytut demohrafi ta sotsialnykh doslidzhen imeni M. V. Ptukhy NAN Ukrainy, 2010.

Saimonds, R. L. "Zakhyst uchashnykh nakopychualnoi systemy zahalnoobov'iazkovoho derzhavnoho pensinoho strakhuvannia v Ukraini (rinvnia II)" [Protecting participants funded system of compulsory state pension insurance in Ukraine (level II)]. *Proekt USAID «Rozvytok rynkiv kapitalu»*, 2010.

Tkachenko, L. "Rezultaty finansovo - ekonomichnykh rozrakhunkiv shchodo obov'iazkovoї nakopychualnoi systemy" [Financial results - economic analysis for mandatory funding]. In *Pensiina reforma v Ukraini: Instytut demohrafi ta sotsialnykh doslidzhen imeni M. V. Ptukhy NAN Ukrainy*, 2010.

Ulianov, V. "Pytannia nakopychennia" [Question accumulation]. *Visnyk pensinoho fondu Ukrainy*, no. 6 (2009): 20-21.

УДК 336.2

ПЕРСПЕКТИВИ ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ

© 2014 ТОФАН І. М.

УДК 336.2

Тофан І. М. Перспективи платників єдиного податку

У статті здійснюється спроба висвітлити проблемні аспекти оподаткування, встановлені державою для адміністрування єдиного податку в результаті постійних і системних змін у податковому законодавстві. Обґрунтовано необхідність у пошуку альтернативних методів адміністрування при оподаткуванні платників єдиного податку фіскальними службами. Метою статті є висвітлення перспектив подальшого оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності – платників єдиного податку на підставі ґрунтового аналізу умов і засад, створених державою для бізнесу. При проведенні досліджень використовувалися методи системного аналізу, порівняння, прогнозування та моделювання. Проаналізовано процес еволюції спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності від моменту заснування до сьогоднішнього дня. Представлено структуру кількісного складу платників єдиного податку залежно від вибраної групи. Виокремлено та охарактеризовано адміністративно-фіскальні чинники, які гальмують розвиток підприємництва в Україні. У результаті проведених досліджень окреслено проблемні аспекти організації оподаткування малого бізнесу та запропоновано конкретні й реальні шляхи їх подолання або часткового вирішення.

Ключові слова: єдиний податок, ставки єдиного податку, єдиний соціальний внесок, реформування податкового законодавства, фіскальні перевірки.
Бібл.: 17.

Тофан Іван Миколайович – кандидат економічних наук, доцент, кафедра фінансів і кредиту, Львівський національний аграрний університет (вул. В. Великого, 1, Дубляни, 80381, Україна)

E-mail: imt71@ukr.net

УДК 336.2

Тофан І. Н. Перспективи плательщиків єдиного налогу

В статье обращается внимание на проблемные аспекты налогообложения, установленные государством для администрирования единого налога в результате постоянных и системных изменений в налоговом законодательстве. Обоснована необходимость в поиске альтернативных методов администрирования при налогообложении плательщиков единого налога фискальными службами. Целью статьи является освещение перспектив дальнейшего налогообложения субъектов предпринимательской деятельности – плательщиков единого налога на основании анализа условий и принципов, созданных государством для бизнеса. При проведении исследований использовались методы системного анализа, сравнения, прогнозирования и моделирования. Проанализирован процесс эволюции упрощенной системы налогообложения, учета и отчетности с момента ее принятия и до сегодняшнего дня. Представлена структура количественного состава плательщиков единого налога в зависимости от избранных групп. Выделены и охарактеризованы административно-фискальные факторы, не способствующие дальнейшему развитию предпринимательства в Украине. В результате проведенных исследований очерчены проблемные аспекты организации налогообложения малого бизнеса и предложены конкретные и реальные пути их преодоления или частичного разрешения.

Ключевые слова: единый налог, ставки единого налога, единый социальный взнос, реформирование налогового законодательства, фискальные проверки.
Библ.: 17.

Тофан Иван Николаевич – кандидат экономических наук, доцент, кафедра финансов и кредита, Львовский национальный аграрный университет (ул. В. Великого, 1, Дубляны, 80381, Украина)

E-mail: imt71@ukr.net

UDC 336.2

Tofan I. M. Prospects of Single Tax Payers

The article speaks about problem aspects of taxation, which were set by the state for the single tax administering due to permanent and system changes in the tax legislation. It shows the necessity of search for alternative methods of administering in the process of taxation of single tax payers by fiscal services. The goal of the article is the study of prospects of further taxation of entrepreneurs – single tax payers on the basis of analysis of conditions and principles created by the state for the business. The article used methods of system analysis, comparison, forecasting and modelling. It analyses the process of evolution of the simplified taxation system, accounting and reporting from the moment of its adoption until today. The article presents the structure of the quantitative composition of single tax payers depending on the selected groups. It marks out and characterises administrative and fiscal factors that do not facilitate further development of entrepreneurship in Ukraine. In the result of the conducted studies the article outlines problem aspects of organisation of taxation of the small business and offers specific and real ways of their overcoming or partial solution.

Key words: single tax, single tax rates, single social contribution, reformation of tax legislation, fiscal audits.
Bibl.: 17.

Tofan Ivan M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Finance and Credit, Lviv National Agrarian University (vul. V. Velykogo, 1, Dubliany, 80381, Ukraine)

E-mail: imt71@ukr.net

Уже три роки як в державі діє Податковий кодекс, який в цілому консолідував законодавчі акти з системи оподаткування, чим значно полегшив пошукову роботу для платників податків та усіх, хто цікавиться оподаткуванням. Незважаючи на запевнення урядовців про недопустимість частих змін податкового законодавства, насправді відбуваються зовсім протилежні речі. Це зміни стосуються й оподаткування єдиним податком також. Так, тільки всередині 2011 р. запроваджений спеціальний режим оподаткування для платників, який замінив попередній порядок оподаткування, що діяв 12 років, як вже через рік, у середині 2012 р., вносяться кардинальні зміни до організації адміністрування груп платників податку. До чотирьох діючих груп платників єдиного податку додаються ще дві групи – п'ята і шоста група платників. Процес такого розширення груп платників єдиного податку протягом двохрічного періоду можна вважати провальним та не виправданим, адже, наприклад, у Львівській області на перше грудня 2013 р. до п'ятої групи платників їх усього дев'ятнадцять. За даними прес-служби Міністерства доходів і зборів, у цілому по Україні платників п'ятої групи приблизно двісті. На даний час це одна з актуальних тем у середовищі підприємців і податківців. Крім цього, фактично щокварталу вносяться зміни до Податкового кодексу України, які досить суттєво змінюють порядок адміністрування обов'язкових платежів для платників єдиного податку. Хоча, на думку Іванова Ю. Б., загальною ж особливістю альтернативних систем оподаткування є те, що передбачений ними єдиний податок заміняє собою частину податків, що сплачуються при загальній системі оподаткування, при цьому істотно знижуючи податкове і адміністративне навантаження на малий бізнес [6]. На жаль, діюча система альтернативного оподаткування в Україні не демонструє подібних тенденцій, за виключенням хіба зменшення кількості перевірок єдинників.

Що ж саме постійно реформується? Насамперед, це порядок адміністрування єдиного соціального внеску, вимоги до запровадження первинного обліку, зміни в порядку застосування реєстраційних свідоцтв, тощо. Таким чином, у статті здійснюється спроба висвітлити проблемні умови оподаткування, встановлені державою для адміністрування єдиного податку в результаті постійних і системних змін у податковому законодавстві і, як наслідок, виокремити подальші перспективи покращення оподаткування.

Реформування податкової системи завжди цікавило науковців, перш за все, з точки зору пошуку оптимальної моделі оподаткування, вдосконалення окремих елементів адміністрування обов'язкових платежів та інтеграції податкової системи України загалом до загальносвітових стандартів у фіскальній сфері. Обґрунтуванню і подальшому розвитку теоретичним аспектам оподаткування, інтегрованим для використання в податковій системі України, присвятили свої праці – Андрущенко В.[1], Василик О.[2], Іванов Ю.[6], Крисоватий А.[7], Федосов В. [10] та інші. Практичні аспекти оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності та пошук оптимальних складових оподаткування знайшли своє відображення у працях Д. Деми [3], В. Жука [5], П. Лайка [8], В. Синчака [9] та інших. Та все ж, не применшуючи вклад науковців у розв'язання проблеми ефективності оподаткування, питання перспективи платників єдиного податку потребують постійного та подальшого аналізу в контексті нововведень до Податкового Кодексу України.

Метою статті є висвітлення перспектив подальшого оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності платників єдиного податку на підставі ґрунтовного аналізу умов і засад, створених державою для бізнесу визначених спеціальним режимом оподаткування.

В умовах фінансової кризи, яка вже триває не перший рік в Україні, вагомої ролі набуває процес стимулювання розвитку малого підприємництва. Адаже при неможливості держави запропонувати робочі місця при належній оплаті праці, доцільно подумати про створення сприятливих умов для діяльності малого і середнього бізнесу. Якщо організаційні питання з відкриття власного бізнесу в Україні достатньо зрозумілі та прості, то процес адміністрування обов'язкових платежів, на жаль, непередбачуваний.

Єдиний податок має бути основним платежем суб'єктів господарювання, які вибрали спрощену систему оподаткування, обліку і звітності. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності – особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених пунктом 297.1 статті 297 Податкового Кодексу України, на сплату єдиного податку в порядку з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності [11]. Фізичні особи, які вирішили стати підприємцями в Україні, стикаються з цілим рядом проблем, в основному, зовнішнього характеру, які стримують розвиток бізнесу, а протягом останніх років і взагалі призводять до його закриття. Чому ж в Україні так важко вести малий бізнес? На думку підприємців, для цього є цілий ряд причин адміністративно-фіскального характеру – надмірні ставки податку, велика кількість податків, часті зміни податкового законодавства, постійні перевірки діяльності підприємців [5, с. 174]. Саме ці адміністративно-фіскальні чинники, на нашу думку, і є ключовими для підприємців, як індикатори, які гальмують розвиток підприємництва та відповідно не забезпечують достатню мірою надходження до бюджетів і фондів. За словами Голови Федерації роботодавців України, Д. Фірташа – економіка України залежить від 300 великих компаній. Вони формують 85% ВВП країни, малий і середній бізнес дає лише 15% ВВП України. В європейських країнах частка малого підприємництва перевищує 40 – 50% [16]. Таким чином, загальновідома теза про те, що малий і середній бізнес формують значну частку валового внутрішнього продукту, України не стосується.

У країнах з розвинутою ринковою економікою чисельність зайнятих у сфері малого підприємництва, як правило, перевищує 50% населення працездатного віку (країни ЄС), а подекуди може наблизитись і до 80% (Японія). Натомість в Україні у 2011 р. малим підприємством займалось лише 24,9% населення працездатного віку (а питома вага малих підприємств складає 92,9% від загальної кількості зареєстрованих підприємств у країні). Продукція малих підприємств формує понад 50% ВВП країн «старої» Європи (Німеччина, Франція); понад 30 – 40% ВВП у країнах «нової» Європи (Чехія, Словаччина, Угорщина). Для порівняння – в Україні (за даними 2011 р.) цей показник дорівнює 7% [17].

За повідомленнями прес-служби Головного управління Міндоходів у Львівській області, станом на 1 грудня 2013 р. спрощену систему оподаткування у своїй діяльності застосовують 56119 фізичних осіб-підприємців. Першу групу оподаткування обрали 7668, II групу – 30419. У III групі перебуває 16985 фізичних осіб-підприємців, 443 з яких сплачують податок за ставкою 3% від доходу та

zareєстровані платниками ПДВ, і 16542 – за ставкою 5% від доходу без використання права реєстрації платником ПДВ. П'яту групу оподаткування обрали 19 фізичних осіб-підприємців, з них 6 сплачують податок за ставкою 5% від доходу та зареєстровані платниками ПДВ, 14 – за ставкою 7% від доходу без права реєстрації платниками ПДВ. Фізичні особи-підприємці, які здійснюють діяльність за спрощеною системою оподаткування, використовують працю більш ніж 28 тис. найманих працівників. За III квартал 2013 р. ними до бюджету перераховано 36,9 млн грн податку з доходів фізичних осіб із заробітної плати, що на 11,8 млн грн більше відповідного періоду минулого року (25,1 млн грн). За січень – листопад цього року фізичні особи-спрощенці сплатили до бюджету 248,6 млн грн єдиного податку, що в 1,4 раза перевищує надходження відповідного періоду 2012 р. Досить цікаві факти підрахунку надходжень сум єдиного податку за сім місяців 2013 р. по Україні. За даними Інформаційно-аналітичного бюлетеню Кабінету Міністрів України, надходження становили 2,8 млрд грн, за даними прес-служби Міністерства доходів і зборів – 3,1 млрд грн. Хоча, якщо розглядати внесок малого і середнього бізнесу у структурі загальних надходжень до Зведеного бюджету в 2013 р, то він складає усього 2% [7].

Як бачимо, за аналітичними даними фіскальної служби, надходження до бюджету зростають, а значить і фіскальний тиск на платників податків і надалі збільшується, що і є підтвердженням складності ведення малого і середнього бізнесу в Україні. За даними Міжнародного Валютного Фонду (МВФ), у 2012 р. підприємці віддавали в скарбницю 55,5% доходів, з яких 43,3% становили податки на оплату праці [12].

Аналізуючи ставки єдиного податку, які ведені в дію Податковим кодексом України для перших чотирьох груп платників єдиного податку, вбачається, що вони не видаються надмірно фіскальними. Фактично для перших двох груп платників єдиного податку, вони залишилися на рівні ставок попередньої системи оподаткування яка діяла з 1999 року. Але ж не так все просто як може здаватися на перший погляд. У загальній питомій вазі податкового навантаження для підприємця – єдиний податок відіграє далеко не вирішальну роль, усього близько 30%. Набагато обтяжливішими для само зайнятої особи яка не використовує найману робочу силу є платіж соціального характеру який навіть не включається до складу податкової системи – це єдиний соціальний внесок (ЄСВ). Він значно і суттєво збільшує податкове навантаження на платника єдиного податку. Змоделюємо це на прикладі першої групи платників єдиного податку, які не використовують найманих працівників. Оскільки сума мінімальної заробітної плати (МЗП) складає 1250 грн, то максимальна сума єдиного податку відносно діючого законодавства у 2014 р. не може перевищувати 125 грн (10% від МЗП), а сума єдиного соціального внеску складає 433,75 грн (1250·34,7%). Як бачимо, додатковий платіж (ЄСВ), який навіть не включений до складу податкової системи, більше як в 3 рази перевищує суму єдиного податку. Як засвідчує досвід розвинутих країн світу, єдиний податок – це єдиний платіж, який сплачують підприємці аналогічного статусу. Хоча, якщо повернутись до історії запровадження спрощеної системи оподаткування в Україні, то для самозайнятих осіб єдиний податок у 2000 р. був справді єдиним платежем, який включав в себе і внески до Пенсійного фонду. Таким чином, досвід

дійсно спрощеної системи відповідно до стандартів розвинутих країн світу в Україні вже був, і доречно було б ним скористатися в контексті шляхів покращення організації оподаткування єдиним податком.

Наступними, не менш важливими чинниками, які суттєво впливають на вибір платників податків стати підприємцями, які не мають жодного відношення до системи оподаткування, але суттєво поповнюють бюджети різних рівнів, є великий перелік платежів «дозвільної системи» (збір за реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності, за надання дозволу на виготовлення печатки, державне мито та інші) і діяльність різнопрофільних контролюючих структур (відділення міністерства доходів і зборів, органи захисту справ споживачів, санітарно-епідеміологічна служба, пожежна інспекція, органи внутрішніх справ, тощо). За даними рейтингу «Paying Taxes-2013» [15] станом на 01.01.2013 р. експерти Світового банку, оцінюючи податкову систему України за показником «кількість платежів», зафіксували 28 одиниць. Зазначаємо, що мова йде не про кількість податків, а про кількість платежів. Хоча не всі вони застосовуються для платників єдиного податку, все ж їхня кількість і сам час на податкову роботу потребує неодмінної оптимізації. Внаслідок охарактеризованих чинників у платників єдиного податку створюється залежність у розвитку власного бізнесу не від результатів підприємницької діяльності, а від дій держави, як у частині державного управління податковою системою так і в цілому від бюджетної політики. Крім того, з початку 2012 р. для платників єдиного податку додали ще один обов'язковий платіж – збір на спеціальне водокористування, який до 2012 р. включався до складу єдиного податку. А сам процес планування і проведення різнопланових перевірок суб'єктів господарювання в Україні вже нікого не дивує.

Та все ж варто зазначити, що міністр доходів і зборів України на зустрічі з підприємцями та експертами, під час якої обговорювалися питання спрощеної системи оподаткування, заявив про продовження у 2014 р. мораторію на перевірки малого та середнього бізнесу. «Ця ініціатива була висунута бізнесом, і ми її підтримали. Впевнений, що цей крок надасть підприємцям, які працюють на спрощеній системі оподаткування, стимули для зростання та розвитку, що, у свою чергу, сприятиме збільшенню відрахувань до бюджету. Крім того, підприємці, що працюють на спрощеній системі оподаткування, отримають можливість ведення в електронному вигляді книги обліку доходів і витрат. Це дозволить автоматично, на підставі даних книги, подавати податкову звітність в режимі онлайн [14].

І завершальним чинником, який ускладнює оптимістичні перспективи платників єдиного податку відносно спрощення адміністрування податкових платежів, є постійна зміна податкового законодавства. Хоча дія Податкового кодексу як консолідованого документу у сфері оподаткування оцінюється платниками позитивно, та все ж часті зміни до нього все ще мають системний характер. Не має сенсу перерахувати усі зміни, які розпочали свою дію з 2014 р., та все ж зазначимо, що стосуються вони майже усіх елементів оподаткування та сфер адміністрування. Якщо окремі з них передбачені були ще при введенні Податкового кодексу України, то інша частина змін носить спонтанний характер, чим і викликає чималі потрясіння у представників малого та середнього бізнесу. Так, наприклад, для платників єдиного податку скасоване свідоцтво

єдинника. Замість нього запроваджене Реєстр платників єдиного податку [13]. Нововведення, які вступили в дію з 2014 р., стосуються обліку платників податків, прав контролюючих органів, ПДВ, ПДФО, акцизного податку, екологічного податку та єдиного податку – фактично усіх ключових бюджетоутворюючих платежів та основних функцій і норм діяльності управлінців у сфері оподаткування. Крім того, відкладене задеклароване зменшення ПДВ до 17%, змінилися бланки податкової накладної та декларації з ПДВ. На думку Дрей В., зміна системи оподаткування чи зміна групи платника єдиного податку прямо пропорційно впливає і на зміну звітності суб'єкта підприємницької діяльності [4]. Як правило, ця зміна потребує поглиблення знань в оподаткуванні та збільшенні фінансових витрат на процес адміністрування податків платником.

Отже, платникам єдиного податку доведеться заново вивчати документи податкової звітності та надалі пильно слідкувати за постійними змінами податкового законодавства та витратити кошти на податкові консультації.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи результати проведеної оцінки діяльності держави з адміністрування спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності, зазначаємо, що мають місце досить песимістичні тенденції для самозайнятих осіб та інших підприємців на єдиному податку, незалежно від обраної групи платників єдиного податку. Це і зростання кількості обов'язкових платежів, постійне оновлення документів податкової звітності, підвищення рівня податкового навантаження. З метою послаблення дії негативних ефектів від таких нововведень та для розвитку бізнесу на перспективу державі доцільно було б:

- ✦ призупинити практику збільшення кількості податкових платежів шляхом виокремлення їх зі складу єдиного податку;
- ✦ ввести мораторій на зміни податкового законодавства в частині розділу XIV Податкового кодексу України;
- ✦ розробити концепцію розвитку спрощеної системи оподаткування на період від п'яти до десяти років.

Запровадження вказаних пропозицій, на нашу думку, полегшило б податкову роботу як підприємцям, так і працівникам Міністерства доходів і зборів України, нівелювало б спокиси тіншового сектора економіки, ліквідувало б практику проведення стихійних і недалекоглядних рішень на угоду зростання надходжень до бюджету та реально дозволила б збільшити частку малого і середнього бізнесу у формуванні валового внутрішнього продукту держави. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. Л. Економічні та позаекономічні аспекти оподаткування / В. Л. Андрущенко, Ю. І. Ляшенко // Фінанси України. – 2005. – № 1. – С. 36 – 43.
2. Василик О. Д. Податкова система України : навчальний посібник / О. Д. Василик. – К. : ВАТ "Поліграфкнига", 2004. – 478 с.
3. Дема Д. І. Спрощена система оподаткування: реалії та перспективи в Україні / Д. І. Дема, І. В. Шевчук // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 1. – С. 146 – 155.
4. Дрей В. В. Вплив змін системи оподаткування на звітність малого підприємництва / В. В. Дрей, Є. В. Коваленко // Економічний простір : зб. наук. пр. / Придніпров. держ. акад. буд-ва та архіт. – Д., 2012. – № 59. – С. 172 – 178.

5. Жук В. М. Стан і розвиток спеціальних режимів оподаткування аграрного бізнесу / В. М. Жук // Фінанси України. – 2011. – № 7. – С. 33 – 42.

6. Іванов Ю. Б. Світовий досвід податкового стимулювання розвитку малого бізнесу / Ю. Б. Іванов // Проблеми економіки. – 2009. – № 3. – С. 64 – 67.

7. Крисоватий А. І. Адміністрування податків в Україні : організація та напрями трансформації [Текст] : монографія / А. І. Крисоватий, Т. Л. Томнюк. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2012. – 212 с.

8. Лайко П. А. Податкове регулювання підприємницької діяльності : монографія / П. А. Лайко, Р. П. Жарко. – К. : ННЦ «Ін-т аграр. економіки», 2007. – 254 с.

9. Синчак В. П. Спостереження як метод державного фінансового контролю за сплатою податків суб'єктами малого підприємництва / В. П. Синчак // Наукові записки Острозької академії. Серія «Економіка». Випуск 15. – 2010. – С. 89 – 99.

10. Федосов В. М. Проблеми розбудови податкової системи України / В. М. Федосов // Фінанси України. – 1999. – № 6. – С. 40 – 48.

11. Податковий кодекс України / Верховна Рада України // Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

12. Отложенное снижение налога на прибыль и НДС бизнесу компенсируют упрощением контроля [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pwc.com/ua/ru/publications/2013/postponed_vat_and_income_tax_reduction.jhtml

13. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо обліку та реєстрації платників податків та удосконалення деяких положень» від 24.10.2013 р. № 657-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/657-18

14. Міндоходів не перевірятиме малий та середній бізнес у 2014 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/media-tsentri/novini/123994.html>

15. Paying Taxes 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.pwc.com/gx/en/paying-taxes

16. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://ua.fru.org.ua/stvorenyya-fondiv-z-pidtrimki-malogo-ta-serednogo-biznesu-dozvolit-stvoriti-26-tisyach-novix-robochix-misc-dmitro-firtash/>

17. Щодо ефективності підтримки іа перспектив розвитку малого підприємництва у регіонах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/903>

REFERENCES

- Andrushchenko, V. L., and Liashenko, Yu. I. "Ekonomiczni ta pozaeconomiczne aspekty opodatkuvannia" [Economic and non-economic aspects of taxation]. *Finansy Ukrainy*, no. 1 (2005): 36-43.
- Dema, D. I., and Shevchuk, I. V. "Sproshchena sistema opodatkuvannia: realii ta perspektivy v Ukraini" [Simplified tax system : reality and prospects in Ukraine]. *Oblik i finansy APK*, no. 1 (2011): 146-155.
- Drei, V. V., and Kovalenko, Ye. V. "Vplyv zmin systemy opodatkuvannia na zvitnist maloho pidpriemnytstva" [Effect of changes in the tax system on small business accounting]. *Ekonomicnyi prostir*, no. 59 (2012): 172-178.
- Fedosov, V. M. "Problemy rozbudovy podatkovoï systemy Ukrainy" [Problems of development of Ukraine's tax system]. *Finansy Ukrainy*, no. 6 (1999): 40-48.
- Ivanov, Yu. B. "Svitoviy dosvid podatkovoï stymulivannia rozvytku maloho biznesu" [World experience of tax incentives for small business development]. *Problemy ekonomiky*, no. 3 (2009): 64-67.
- Krysovatiy, A. I., and Tomniuk, T. L. *Administruvannia podatkiv v Ukraini : orhanizatsiia ta napriamy transformatsii* [Tax administration in Ukraine : the organization and direction of transformation]. Ternopil: Ekonomichna dumka TNEU, 2012.
- Laiko, P. A., and Zharko, R. P. *Podatkove rehulivannia pidpriemnytskoi diialnosti* [Tax business regulation]. Kyiv: Instytut aharnoi ekonomiky, 2007.
- [Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
- [Legal Act of Ukraine] (2013). <http://zakon.rada.gov.ua/go/657-18>
- "Mindohodiv ne pereviriatyme maliy ta serednii biznes u 2014 rotsi" [Mindohodiv not check for small and medium business in 2014]. <http://minrd.gov.ua/media-tsentri/novini/123994.html>
- "Otlozhennoe snizhenie naloga na pribyl i NDS biznesu kompensiruiut uproscheniem kontroliia" [Deferred income tax reduction and simplification of VAT businesses offset control]. http://www.pwc.com/ua/ru/publications/2013/postponed_vat_and_income_tax_reduction.jhtml

"Paying Taxes 2013" <http://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/>
Synchak, V. P. "Sposterezhennia iak metod derzhavnoho finansovoho kontroliu za splatou podatkov sub'iektamy maloho pidpriemnytstva" [Observation as a method of state financial control over the payment of taxes small businesses]. *Naukovi zapysky Ostrozkoj akademii. Seriia "Ekonomika"*, no. 15 (2010): 89-99.

"Shchodo efektyvnosti pidtrymky ta perspektyv rozvytku maloho pidpriemnytstva u rehionakh" [As for the effectiveness of support and

development prospects of small businesses in the region]. <http://www.niss.gov.ua/articles/903> or <http://www.niss.gov.ua/articles/903/>

Vasylyk, O. D. *Podatkova systema Ukrainy*. [The tax system of Ukraine]. Kyiv: Polihrafknyha, 2004.

Zhuk, V. M. "Stan i rozvytok spetsialnykh rezhymiv opodatkuвання ahrahnoho biznesu" [Status and development of special tax regimes agribusiness]. *Finansy Ukrainy*, no. 7 (2011): 33-42.

<http://ua.fru.org.ua/stvorennya-fondiv-z-pidtrimki-malogo-ta-serednogo-biznesu-dozvolit-stvoriti-26-tisyach-novix-robochix-misc-dmitro-firtash/>

УДК 331.71

ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

© 2014 СЕНИЦЬ П. М.

УДК 331.71

Сениць П. М. Правові інструменти регулювання розвитку банківської діяльності в Україні

У статті розглянуто основні підходи до визначення змісту правових інструментів регулювання розвитку банківської діяльності, визначено механізм правового регулювання банківської діяльності та його елементи, обґрунтовано систему та форми правового регулювання банківської діяльності в Україні. Висвітлено суб'єкти правового регулювання банківської діяльності на міжнародному рівні, якими є Базельський комітет з банківського нагляду, Європейський Центральний Банк, МВФ, Комітет з міжнародних стандартів фінансової звітності тощо. Розкрито характер нормативних вимог Базеля II, Базеля III та особливості їх впровадження в банківській діяльності. Висвітлено антициклічні заходи, запропоновані Базельським комітетом, покликані сприяти формуванню таких умов, за яких банківський сектор зможе мати менший рівень леввериджу і стабільність щодо впливу системних ризиків. Значну увагу приділено міжнародним інструментам регулювання банківської діяльності, до яких належать такі правові акти, як: Уніфіковані правила щодо інкасо, Уніфіковані правила для документарних акредитивів, Уніфіковані правила щодо договірних гарантій. Обґрунтовано, що в Україні в системі банківських нормативно-правових актів частка підзаконних нормативно-правових актів є вагомим, оскільки держава на законодавчому рівні не може оперативно реагувати на мінливі процеси у банкінгу, і тому базові положення щодо здійснення банківської діяльності необхідно закріплювати в законах.

Ключові слова: банківська діяльність, правові інструменти регулювання, механізм правового регулювання, міжнародні інструменти регулювання банківської діяльності, базові закони, підзаконні нормативно-правові акти, спеціальні банківські закони.

Бібл.: 10.

Сениць Павло Миколайович – кандидат економічних наук, директор, Дирекція із забезпечення проведення навчання персоналу та організації інформаційно-бібліотечного обслуговування, Національний банк України (вул. Інститутська, 9, Київ, 01601, Україна)

E-mail: vovchak.olga@meta.ua

УДК 331.71

Сениць П. М. Правовые инструменты регулирования развития банковской деятельности в Украине

В статье рассмотрены основные подходы к определению содержания правовых инструментов регулирования развития банковской деятельности, определен механизм правового регулирования банковской деятельности и его элементы, обоснована система и формы правового регулирования банковской деятельности в Украине. Освещены субъекты правового регулирования банковской деятельности на международном уровне, которыми являются Базельский комитет по банковскому надзору, Европейский Центральный Банк, МВФ, Комитет по международным стандартам финансовой отчетности и другие. Рассмотрены особенности характера нормативных требований Базеля II, Базеля III и особенности их внедрения в банковской деятельности. Освещены антициклические меры, предложенные Базельским комитетом, которые призваны способствовать формированию таких условий, при которых банковский сектор сможет иметь меньший уровень леввериджа и стабильность относительно влияния системных рисков. Значительное внимание уделено международным инструментам регулирования банковской деятельности, к которым относятся такие правовые акты, как: Унифицированные правила инкассо, Унифицированные правила для документарных аккредитивов, Унифицированные правила по договорным гарантиям. Обосновано, что в Украине в системе банковских нормативно-правовых актов доля подзаконных нормативно-правовых актов является весомой, поскольку государство на законодательном уровне не может оперативно реагировать на меняющиеся процессы в банкинге, и поэтому базовые положения по осуществлению банковской деятельности необходимо закреплять в законах.

Ключевые слова: банковская деятельность, правовые инструменты регулирования, механизм правового регулирования, международные инструменты регулирования банковской деятельности, базовые законы, подзаконные нормативно-правовые акты, специальные банковские законы

Библ.: 10.

Сениць Павел Николаевич – кандидат экономических наук, директор, Дирекция по обеспечению обучения персонала и организации информационно-библиотечного обслуживания, Национальный банк Украины (ул. Институтская, 9, Киев, 01601, Украина)

E-mail: vovchak.olga@meta.ua

UDC 331.71

Senyshch P. M. Legal Instruments of Regulation of Development of Banking Activity in Ukraine

The article considers main approaches to identification of essence of legal instruments of regulation of development of the banking activity, identifies the mechanism of legal regulation of the banking activity and its elements and justifies the system and form of legal regulation of the banking activity in Ukraine. It describes subjects of legal regulation of the banking activity at the international level, which are the Basel Committee on Banking Supervision, European Central Bank, IMF, International Financial Reporting Standards Foundation and others. The article considers specific features of the regulatory requirements of Basel II and Basel III and specific features of their introduction into the banking activity. It describes anti-cyclic measures offered by the Basel Committee, which should facilitate formation of such conditions, under which the banking sector could have a lower level of leverage and stability with respect to influence of system risks. Significant attention is paid to international instruments of regulation of the banking activity, which include the following legal acts: Uniform Rules for Collections, Uniform Customs and Practice for Documentary Credits, and Unified Rules for Loan Guarantees. The article shows that the share of subordinate legal acts is significant in the Ukrainian system of banking regulatory and legal acts since the state cannot operatively react to the changing processes in banking at the legislative level and, that is why, basic provisions on carrying out banking activity should be fixed in law.

Key words: banking activity, legal instruments of regulation, mechanism of legal regulation, international instruments of regulation of the banking activity, basic laws, subordinate legislation, special banking laws.

Bibl.: 10.

Senyshch Pavlo M. – Candidate of Sciences (Economics), Director, Directorate to ensure the training of personnel and organization of information and library services, National Bank of Ukraine (vul. Instytutska, 9, Kyiv, 01601, Ukraine)

E-mail: vovchak.olga@meta.ua